բիւդժէտը լիացնելու, եւ ի Թիւս միջոցների զետեղել է եւ Թատրոնի եկամուտները: Ուրեմն ժողովրդին մնում է միայն աջակից լինել ազնիւ երիտասարդներին, իսկ նրանք, ինչպէս ցոյց տուեց վերջին ներկայացումը, ամեն ճիգն Թափում են որ ներկայացումներն աջող անցնեն, ուրեմն եւ մեծ եկամուտներ բերեն: Ով որ մօտ տեսել է խմբի աշխատանքը, նա յիրաւի կը զարմանայ անդամների անձնանուիրութեանը:

Խօսելով խմբի անդամների մասին, չեմ կարող առանձին չը յիշել երկուսին սոցանից: Դրանք են երկու բժիշկ պ. պ. Գ. Կաճկաճեանցը եւ Ա. Ղազազեանցը: Չը նայելով որ իրանք զբաղված են արքունական ծառայութեամբ, հանգստութեան, ծառայութիւնից ազատ մի քանի ժամերը լիակատար նուիրել են ուսումնարանին: Բացի աշխատութիւնից Թատրոնական գործում, պ. Ղազազեանցը ահա տարուց աւելի կատարում է ձրիաբար տեսչի պաշտօնը եւ այս ուսումնական տարվայ սկզբից յանձն է առել բնական պատմութեան ձրի դասատուութիւնը, նոյնպէս եւ պ. Կաճկաճեանցը կարս իր եկած օրից (մարտ ամսից), ձրիաբար ռուսաց լեզուի դասատուութիւնն է յանձն առել: Այդ փոքր աշխատութիւն չէ. եւ հասարակութիւնը պէտք է ի սրտէ շնորհակալ լինի յիշեալ ազնիւ անձանց, նրանց օգտաւէտ գործունէութեան համար:

Կ ա ր ս ե ց ի

ՆԱՄԱԿ ՂԶԼԱՐԻՑ

Հոկտեմբերի 16

Ղզլարի երիտասարդաց մէջ յղացաւ մի ազնիւ միտք. օգնել վանայ հայերին, որոնք սովից տանջվում են: Ստորագրութիւնը դեռ շարունակվում է. իսկ ինչ որ կանխիկ ստացվել է, ընդ սմին ուղարկում եմ ձեզ խնդրելով, որ 'ի միամտութիւն նուիրողաց տպագրէք նոցա անունները: Ահա նուիրատուները: Աստուածատուր Կաճկաճեանց 10 ր., Ոմն 3 ր., Մարգ. Ագլիցեան 1 ր. 50 կ., Հեղինէ Ագլիցեան 1 ր. 50 կ., Գ. Ղանբարեան 1 ր., Մարթայ Փառակեցեանց 50 կ., Քահանայ Ալեքսիանոս 1 ր., Ստեփան Մանվելեան 3 ր., Մկրտիչ Ջանջապազեանց 1 ր., Աւաք Թանգիեան 1 ր., Ստեփ. Միրզով 3 ր., Նիկ. Աֆտանդիլեան 3 ր., Ոսկան Քալանթար 10 ր., Յար. Իսահակեան 2 ր., Խաչ. Ցունցոլեան 2 ր., Ղանբարեան 2 ր., Պօլօեան 1 ր., Խաչ. Տարասեան 1 ր., Սուլթանեան 1 ր., Մակարով 1 ր., Յով. Ստեփանեան 2 ր., Յարութիւնով 1 ր., Պետ. Մահտեսեան 3 ր., Գրիգ. Ֆաբրիկեան 50 կ., Ոմն 1 ր., Օհան Բալասան 1 ր., Մի հայ 5 ր.: Ընդամենը 63 ռուբլի: Մի ռուբլի պահվում է փոստի ծախքի համար:

Սարգիս Փառակեցեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 28 հոկտեմբերի

Կարդալով ձեր պատուական լրագրի մէջ Թշուառ ազգայնոցս ներկայ սովի դրութիւնը, մենք մի քանի ուսանողներս հաւաքեցինք երեսուն րուբլի տասն կօպէկ, (30 ր. 10 կ.), որը խնդրում ենք բարեհաճէք հասցնել վանայ սովեալներին, տպագրելով ձեր լրագրի մէջ նուիրատուաց անունները. Մ. Ս. Թառումեանց 3 ր., Ն. Մատինեանց 3 ր., Մի ոմն 1 ր., Արշակ Ճշմարիտեան 1 ր., Նիկողայոս Սարգսեան 1 ր., Մարգար Ջաքարեան 1 ր., Յովհաննէս Սաղաթելեան 1 ր., Կարգանեան 50 կ., Փապուլեանց 1 ր., Աւագեանց 1 ր., Ոմն 1 ր., Արշակ Ադամեան 3 ր., Ա. Ակոբեան 1 ր., Ոմն 1 ր., Լեւոն Ղուլիեանց 1 ր., Գ. Վարդապետեանց 1 ր., Օհանջանեանց երկու եղբայրք 2 ր., Յովհաննէս Աբելեան 1 ր., Միրաքեանց 1 ր., Кингерлинскій Магаметанинъ 1 ր., Վիրաբէգեանց 1 ր., Տովեանեանց 1 ր., Խոսրովեանց 1 ր., Բաղչեանց 60 կ., ընդամենը 30 ր. 10 կ.:

Ուսանողների խումբը

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Մշակի» բաժանորդագրութիւնը եկող 1881 Թւի համար արդէն սկսվել է, մի քանիսները արդէն գրվում են: «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլ է: Ամեն տարի յունվարի 1-ից մենք երկու շաբաթ շարունակ լրագիր չէինք հրատարակում, բայց եթէ այս տարի ստորագրութիւնը վաղ սկսվի, օրինակ նոյեմբեր ամսից արդէն կը դրվեն, մենք կարող ենք պակասեցնել ժամանակամիջոցը եւ փոխանակ երկու շաբաթվայ միայն մի շ ա բ ա թ չը հրատարակել մեր լրագիրը տօն օրերին:

Հին-Նախիջեւանի գաւառի Ազա կիւղից մեզ գրում են: «Օրերումս պ. Ս. մեզանում ցորեն էր ժողովում Գանձակ գիւղի համար, որ «Օրդուբաթից դէպի արեւելք հինգ վերստ հեռաւորութեամբ է գտնվում: Տուեցինք 10 պուդ, բայց զարմանում ենք ով պէտք է ուտէ այդ ցորենը եւ ինչ նպատակով է ժողովվում այդ մթերքը»:

—

ՕՐԴՈՒԲԱԹԻՑ մեզ գրում են, որ այժմ այդ քաղաքում զանազան հիւանդութիւններ են տիրում: Թէեւ քաղաքային բժիշկ չունի Օրդուբաթը, բայց զինուորական բժիշկ պ. Փ. բարեխղճաբար է կատարում իր գործը եւ չէ խնայում ոչ որին իր օգտակար խորհրդները:

—

ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԷՏԻՑ մեզ գրում են, որ Նորերումս այդ քաղաքում մի հայ կին իր ծննդական ցաւերից ազատվելով, պարգեւեց իր ամուսնուն մի անգամից երեք զաւակ, այն է մի աղջիկ եւ երկու տղայ: Երեք մանուկն էլ կենդանի եւ առողջ են:

—

Օրերումս ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԷՏԻ հաշտարար դատարանում, ինչպէս մեզ հաղորդում են, վճռվեց հետեւեալ գործը: Անցեալ տարի գաւառապետը Նահանգապետի հրամանով կալանաւորել էր մի Թուրքին, որպէս Սիբիրից փախածին, բայց դատարանը արդարացրեց կալանաւորվածին, որովհետեւ մեղադրվածը կարողացաւ հաստատել զօրաւոր փաստերով իր պարսկաստանցի հպատակ լինելը: Այժմ, ինչպէս լսվում է, Թուրքին է տ ա պ ո վ ուղարկելու են հայրենիքը:

—

ՇՈՒՇՈՒՑ պ. Աբէլ Ապրեսեանց, որ մեր Թղթակիցն է, խնդրում է մեզ յայտնել հետեւեալը: «Շատերը այստեղ կարծում են, որ Շուշու դպրոցում շ ա ք ա ր եւ Թէյ ընդունելու լուրը ես եմ հաղորդել, այդ պատճառով ես պարտաւորութիւն եմ համարում յայտնել, որ լուր հաղորդողը ես չեմ:»

—

Հոկտեմբերի 27-ին, ԹԻՖԼԻՍԻ երկրորդ բաժնի հաշտարար դատարանում քննվում էր նախկին ցէնզօր Բօզաչօվի եւ «Тифлисск. Вѣстникъ» լրագրի նախկին խմբագիր իշխան Կոնստանտին Ալէքսանդրեան Բէհբուդօվի գործը: Իշխան Բէհբուդօվը մեղադրվում էր Բօզաչէվից այն բանի մէջ, որ նա ցէնզուրական կոմիտետին իր տուած բացատրութեան մէջ վիրաւորել էր Բօզաչէվին: Հաշտարար դատաւորը մեղաւոր գտաւ իշխան Բէհբուդօվին եւ դատապարտեց նրան 100 ռուբլ տուգանքի, իսկ եթէ անկարող լինի տուգանքը վճարել, հաւպտվախտի մէջ երեք շաբաթով բանտարկութեան դատապարտեց:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ

—

Կ. Պօլսից «Polit. Corresp.» լրագրին գրում են հոկտեմբերի 23-ից հետեւեալը: Թէքկայի մէջ կատարվող բանակցութիւնների դանդաղ ընթացքը ճշմարիտ է այստեղ ոչ ոքի չէ զարմացնում, բայց այնուամենայնիւ ամենքի վրայ ծանր տպաւորութիւն է գործում: Բանակցութիւնները կատարվում են Չերնոգորիայի եւ Թիւրքիայի ներկայացուցիչների մէջ ծովապետ Սէյմուրի ներկայացուցչի օգնութեամբ: Բայց, ասում են, որ միւս հինգ պետութիւնների նաւատորմերի ներկայացուցիչներն էլ կը մասնակցեն բանակցութիւններին: Չերնոգորցիները պահանջում են, որ Դուլցինիօ իրանց յանձնվի ճշմարտութեամբ եւ որ Թիւրքաց զօրքերը մնան քաղաքի մէջ մինչեւ այն ժամանակ, երբ չերնոգորցիները կմտնեն Դուլցինիօի մէջ եւ կպաշտպանեն իրանց ալբանցիների յանկարծակի յարձակմունքից: Այս վերջին պահանջը չափազանց օրինաւոր է մանաւանդ այն պատճառով, որ ալբանցիներին Կ. Պօլսից մինչեւ այժմ շարունակ խրախուսում են: Դեռ երէկ „Վակիթ“ լրագիրը յայտնեց, որ „եթէ Եւրոպան 'ի նկատի չի առնի Բ. Դրան վերջին շրջաբերականի մէջ յայտնած մեկնութիւնները, ալբանցիները կը զոհեն իրանց կեանքը, մանաւանդ որ նրանք այժմ աւելի լաւ զինաւորված եւ կազմակերպված են:“ Բեռլինի կոնֆերենցիայի ժամանակ պետութիւնների ներկայացուցիչները վճռեցին՝ Թիւրքիային ժամանակամիջոց չը տալ Դուլցինիօն Չերնոգորիային յանձնելու համար, քանի որ փորձը ցոյց է տուել, Թէ ժամանակամիջոցների տալը աւելի էլ դժուարացնում է գործը: Յետոյ պետութիւնների ներկայացուցիչների մեծամասնութիւնը յայտնեց Բ. Դրանը, որ Պոդգորիցայի սահմանական բնակիչների գործակատարները 'ի նկատի կառնվեն: Բացի այդ անգլիական դեսպան պ. Գօշէն խնդրեց չերնոգորիական իշխանին բանակցութիւնները հեշտացնելու համար բոլորովին արձակել կալանաւորված քաղաքական յանցաւոր մահմետականներին: Չերնոգորիական իշխանը պատասխանեց, որ յանցաւորներին ընդհանուր ներումն կը շնորհվի եւ կալանաւորված մահմետականներն էլ կարձակվեն, երբ Դուլցինիօն կանցնի չերնոգորցիների ձեռքը: Բոլոր պետութիւնների ներկայացուցիչները առանց բացառութեան շարունակ խորհուրդներ են տալիս սուլթանին հարցը խաղաղութեամբ եւ շուտով վերջացնելու համար: Մի քանիսը հաւատացնում են, որ Ռուսաստանը դրդում է Չերնոգորիային մեծացնել իր պահանջները, բայց այդ բոլորը անհիմն լուրեր են: Անգլիական դեսպանատանը Թըշնամաբար են խօսում Բ. Դրան մասին եւ պնդում են, որ անհրաժեշտ է Թիւրքիայի դէմ ստիպողական միջոցներ գործ դնել, եթէ այս անգամ էլ դիպլոմատիայի աշխատանքները անպտուղ մնան: Թիւրքաց լրագիրներն էլ չեն խնայում ոչ Անգլիային եւ ոչ Յունաստանին: Օրերումս „Թերջըմանի Հակիկաթ“ հետեւեալ նկատողութիւնն արաւ. „Եթէ մենք միայն Յունաստանի հետ գործ կունենանք, Ալլահը մեծ է, իսկ եթէ Յունաստանի եւ Գլադստոնի հետ, Ալլահը այնուամենայնիւ մեծ կը մնայ:“ Նորերումս աւստրիական դեսպան բարօն Կալիցէ այցելեց սուլթանին եւ ասաց նրան, որ դատարկ բառերը եւ խոստումները ոչինչ նշանակութիւն չունեն եւ որ Եւրոպան անհամբերութեամբ սպասում է արագ եւ վճռողական գործողութիւնների: Սուլթանը յայտնեց, որ ինքն էլ անհրաժեշտ է համարում, որ հարցը շուտով վճռվի եւ աւելացրեց, որ նա կարող է միայն խաղաղութեամբ գործել եւ երբեք չի համաձայնի ալբանցիների դէմ ստիպողական միջոցներ գործադրել: Սուլթանը մի եւ նոյն ժամանակ յոյս յայտնեց, որ Դուլցինիօի հարցի վճռելուց յետոյ իրան հանգիստ կը թողնեն եւ որ պետութիւնները շուտով չեն պահանջի վճռել միւս հարցերի վճռելը: Սայիդ-փաշայի գործերը, ինչպէս երեւում է, դեռ լաւ են գնում: Բայց եթէ Դուլցինիօն ընկնի չերնոգորցիների ձեռքը, երեւի նա հրաժարական կը ստանայ, իբրեւ մի մինիստր, որի պաշտօնավարութեան ժամանակ Թիւրքիան միշտ անաջողութեան է հանդիպում: Իսկոյն լուր տարածվեցաւ, որ աւստրիական դեսպանը, 'ի նկատի առնելով գործերի ծանր դրութիւնը, խնդրեց արտաքին գործերի մինիստր Ասիմ-փաշայից եւ Սայիդ-փաշայից խաղաղութեամբ վերջացնել չերնոգորիական հարցը: Երկու մինիստրներն էլ խոստացան կատարել դեսպանի խնդիրքը:

“République Française“ լրագրին Ցեթինէից հեռագրում են հոկտեմբերի 27-ից: Բոժօ Պետրովիչ առաջարկեց Րիզա-փաշային տեսնվել միմեանց հետ հոկտեմբերի 28-ին: Այդ առաջարկութեանը Րիզա-փաշա դեռ ես պատասխան չէ տուել: Մի եւ նոյն ժամանակ յայտնի է, որ Րիզա-փաշա պատրաստվում է ընդդիմադրել չերնոգորցիներին: Նորերումս լուր տարածվեցաւ, որ Չերնոգորիան կենտրոնացնում է Սկուտարիի մօտ իր բոլոր պատերազմական ոյժերը: Իսկ Րիզա-փաշա հրամայեց ալբանցիներին պատրաստվել չերնոգորցիներին հանդիպելու համար: Եթէ պետութիւնները վճռողական մի քայլ չեն անի, կամ չեն ուղարկի իրանց ներկայացուցիչներին բանակցութիւններին մասնակցելու համար, դժուար է գուշակել, որ գործը ինչպիսի հետեւանք կունենայ:

„Polit. Corresp.“ լրագիրը Բեռլինից հոկտեմբերի 21-ից ստացել է հետեւեալ Թղթակցութիւնը, որին լրագիրը առանձին նշանակութիւն է տալիս: Դուլցինիօի գործը դեռ ես վճռված չէ: Կարելի է պնդել, որ այդ գործը առաջ չէ գնացել Բ. Դրան հոկտեմբերի 10-ի յայտնութիւնից յետոյ, որ մեծ ուրախութիւն պատճառեց: Հոկտեմբերի 10-ին եղած տրամադրութեան մէջ այժմ մի զանազանութիւն է նկատվում. Եւրոպան սկսում է անհամբերութեամբ նայել նոյնպէս եւ Չերնոգորիայի վրայ: Եթէ Թիւրքիան կը կատարի իր խոստումը եւ կը յանձնի Դուլցինիօ առանց պատերազմի, այս դէպքում Եւրոպան չի պաշտպանի Չերնոգորիայի այն պահանջը, որ Թիւրք զօրքերը ապահովեն չերնոգորցիներին ալբանցիների յարձակմունքից: Եւրոպան պահանջում է միայն, որ Դուլցինիօն անցնի Չերնոգորիայի ձեռքը, իսկ այնուհետեւ նա չի հետաքրքրվի՝ արդեօք այդ քաղաքը կը մնայ չերնոգորցիներին, Թէ ոչ: Բացառութիւն է կազմում'ի հարկէ միայն Ռուսաստանը: Թիւրքաց քայքայվող պետութեանը ազատութիւն է տրվում: Թող Բ. Դուռը մի փոքր հաւատարիմ մնայ իր խոստումներին, մի փոքր համեստութեամբ եւ գիտակցաբար վարվի եւ Եւրոպան երկար ժամանակ նրանից ոչինչ չի պահանջի: Նա կարող է յետաձգել Թէ յունական եւ Թէ հայկական խնդիրները եւ եթէ օգուտ կը քաղէ Եւրոպայի լռութիւնից եւ մի քանի բարելաւութիւններ կը մտցնի երկրի մէջ, Բ. Դուռը կարող է հաւատացած լինել, որ դեռ եւս նրա գոյութիւնը շատ տարիներ կը տեւի: Եւրոպական բոլոր պետութիւնները սաստիկ ցանկանում են Թողնել արեւելեան խնդիրը եւ մի այլ հարցով զբաղվել: Եթէ արեւելեան խնդիրը չէ վերջանում, դրա պատճառը Թիւրք աստիճանաւորների կամակորութիւնը եւ կուրութիւնն է: Հենց որ Դուլցինիօի խնդիրը կը վերջանայ, Եւրոպան այլ եւս չի հետեւի Գլադստոնի քաղաքականութեանը: Գուցէ յետոյ պետութիւնները առանձին կը գործեն, բայց դա էլ կախված է Բ. Դռնից, որ կամ չէ նկատում իր ազատութեան միջոցները, կամ չէ կարողանում նրանցից օգուտ քաղել:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 27 հոկտեմբերի: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 95 ր. 37 կ., երկրորդ 92 ր. 75 կ., երրորդ 93 ր. 25 կ., չորրորդ 92 ր. 87 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 218 ր., երկրորդ 212 ր., արեւելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 90 ր. 75 կ., երկրորդ 90 ր. 87 կ., երրորդ 90 ր. 50 կ., ոսկի 8 ր. 13 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդօնի վրայ արժէ 24½ պէնս, ռուսաց 100 րուբլ Համբուրգի վրայ արժէ 206 մարկ, 50 պֆ., Փարիզի վրայ 257 Ֆր.

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ